

Presentació

La memorialística catalana sembla que passa per un molt bon moment d'estudi i d'edició. Així, per exemple, estan en plena consolidació els epistolaris de Joan Coromines i Joan Fuster, ambdós segurament les mostres més riques i extenses de les darreres dècades. Just ara, acaba d'aparèixer l'imprescindible creuament de cartes entre Mercè Rodoreda i Joan Sales. O s'editen llibres de memòries de polítics clàssics (Francesc Cambó), en actiu tot i que enretirats (Jordi Pujol i Pasqual Maragall) o de prohoms de la cultura (Miquel Batllori, Josep Benet...) o dietaris i diaris d'escriptors de les noves generacions (Guillem Simó, Ponç Pons, Ferran Garcia-Oliver, Isidor Cònsul, Jaume Subirana...). D'altra banda, ja des dels primers vuitanta del segle passat l'aparició de llibres de memòria, diaris i dietaris ha anat en progressió fins a donar una quantitat de materials que doblen tota la producció anterior a 1980. Exactament entre 1980 i 2000 s'editen un total de 254 llibres memorialístics dels 422 títols publicats d'ençà 1880. A partir de l'inici del segle XXI, el nombre de títols continua augmentant i s'han consolidat alguns noms, en plena producció dels diferents gèneres, amb una atenció a la memorialística força regular. Serien els casos de Feliu Formosa, Antoni Serra, Valentí Puig, Àlex Susanna, Vicenç Villatoro, Enric Sòria, Vicent Alonso, Toni Mollà, Gustau Muñoz... En fi, una florida esponerosa arreu dels Països Catalans.

Pel que fa a l'estudi acadèmic, d'ençà l'any 2000, el departament de filologia catalana de la Universitat d'Alacant ha organitzat cada dos anys un Simposi Internacional de Literatura Autobiogràfica dedicat als diferents subgèneres. Han anat editant els materials en diferents llibres d'actes: *Història, memòria i construcció del subjecte autobiogràfic* (2001), *La construcció del subjecte femení. Periodisme i autobiografia* (2002), *Epístola i literatura* (2004), *Diaris i dietaris* (2007) i, finalment, en el V Simposi (2008) s'ha reflexionat sobre la creació d'un cànon a partir de la vintena de títols de diaris i dietaris més valorats pels estudiosos i crítics al llarg del segle XX.

En aquest corrent de recuperació de la memòria s'hi incorpora ara aquest *Diari* de Joan Baptista Xuriguera que havia restat inèdit fins a dia d'avui. Té interès per diversos motius. El primer, per la cronologia que abraça del 1951 al 1987, és a dir, els anys centrals de la postguerra i tot un primer període de recuperació de les llibertats. En segon lloc, per la perspectiva que l'autor dona com a exiliat, primer, i després com a escriptor i intel·lectual marginat pels cenacles que més o menys dictaven el pols de la nostra literatura. I, al cap i a la fi, perquè juntament amb les dues breus mostres ja publicades: *Diari del primer any d'exili a França* (1981) i *Els núvols de l'Empordà*

(1984), que abracen com és evident els anys 1939-40, i el cicle novel·lístic *La vida d'en Joan Ventura* amb set títols, publicats entre 1963 i 1987, que comprèn tota la seva vida de la infantesa fins als primers anys d'exili, formen un corpus memorialístic d'ambició més que notable, que es pot inscriure entre les més vastes i interessants del segle xx català. El *Diari* iniciat el 15 de juny de 1951 és la culminació d'aquest corpus amb que l'autor ha volgut retratar l'evolució del nostre món cultural i polític que li tocà viure de manera molt directe, que tal com assenyala Josep Camps té més d'una coincidència en el propòsit i en l'abast del model que li forní el seu admirat Joan Puig i Ferrer amb *Vida interior d'un escriptor*, a cavall de la novel·la, el diari íntim i l'assaig.

En les pàgines del *Diari* de Xuriguera, hi trobem un bloc d'informacions de caire personal que ajuden a configurar el perfil humà i intel·lectual de l'escriptor. També, però, i aquesta possiblement serà l'aportació més enriquidora a nivell col·lectiu, les anotacions de lectures crítiques dels noms més interessants del moment, prenent posicions estètiques a contracorrent de les opinions més generals, clàssics i moderns, locals i forasters, un ampli ventall d'interessos que parlen la sòlida voluntat de cultura assumida per Xuriguera. I, encara, tot un seguit de reflexions ètiques sobre la funció de l'escriptor en el món en què viu. En els annexos es donen a conèixer dos altres textos autobiogràfics de Xuriguera: *Confessions davant del mirall* i *Notes disperses* que en alguns aspectes són unes primeres redaccions dels continguts desenvolupats en el *Diari*. Josep Camps amb l'edició d'aquest diari fa, per una banda, una aportació molt significativa al ja ric panorama dietarístic a casa nostra i, per l'altra, culmina una operació de redescoberta i valoració ponderada de l'obra de Xuriguera (poesia, novel·la, assaig...) que es pot comptar entre les més importants, per contingut, diversitat i extensió, entre els escriptors de la seva generació. Així, doncs, no podem fer res més que congratular-nos de la iniciativa de Camps, i del suport que ha rebut de l'Institut d'Estudis Ilerdencs, en aquesta tasca de situar o resituar en alguns casos les aportacions dels escriptors de Ponent en el cabal de la nostra literatura nacional del segle xx.

Llorenç Soldevila i Balart

Argentona, desembre de 2008